

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФИЛОЛОШКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

Одлуком Изборног већа Филолошког факултета Универзитета у Београду бр. 2678/1, од 27. 11. 2025. године, изабрани смо у Комисију за припрему извештаја о кандидатима који су се јавили на конкурс за избор доцента за ужу научну област Српски језик, предмет Савремени српски језик. На расписани конкурс, објављен у листу *Послови*, бр. 1175, од 10. 12. 2025. године, јавио се један кандидат: **др Јован Чудомировић**. Имамо част да о кандидату поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски подаци

Др Јован Чудомировић је рођен 26. 6. 1979. у Пожаревцу, где је завршио основну школу и гимназију. На Филолошком факултету Универзитета у Београду (група *Српски језик и књижевност са општом лингвистиком*) дипломирао је 2006. године, а мастер рад (с темом *Речце као текстуални конектори у савременом српском језику*) одбранио је 2009. године. На истом факултету докторирао је 6. 11. 2015. године, одбравивши дисертацију под насловом *Семантика и прагматика саставних одн. супротних напоредних везника и, па, те, а, али, него* (ментор проф. др Душка Кликовац).

Јован Чудомировић је запослен на Филолошком факултету УБ од 2008. године, кад је изабран за сарадника у настави. Године 2010. изабран је за асистента на Катедри за српски језик са јужнословенским језицима, а 2013. године реизабран је у то звање. Као асистент, држао је вежбе из следећих предмета: *Савремени српски језик (синтакса)*, *Синтакса српског језика*, *Лектура и коректура текста*, *Лингвистика текста и прагматика*, *Лингвостилистика* и *Новинарска стилистика*.

За доцента је изабран 14. VI 2016, а реизабран 6. VII 2021. Држи предавања и вежбе из предмета *Лингвистика текста и прагматика* (обавезни предмет за студенте на студијском програму Српски језик и књижевност), *Лектура и коректура текста* и *Лектура текста* (изборни предмети на студијском програму Српски језик и књижевност), затим вежбе из предмета *Савремени српски језик II (синтакса)* (обавезни предмет за студенте са студијских програма Српска књижевност и језик и Српска књижевност и језик са компаратистиком), те део предавања на курсу *Српски језик I* (са доц. др Аном Батас; реч је о изборном предмету на студијском програму Језик, књижевност, култура). Учествоје, такође, у извођењу наставе на предмету *Специјални курс: синтакса српског језика* на мастер студијама, на студијском програму Српски језик (са проф. др Душком Кликовац и доц. др Балшом Стипчевићем).

У периоду од последњег избора за доцента био је члан или председник више комисија за израду или одбрану завршних радова на мастер и докторским студијама, и то: комисије за одбрану мастер рада (Матија Нешовић, „Англицизми у омладинском жаргону у српском и руском (морфосинтаксички и семантички аспект)“, одбрањен 20. 9. 2022), комисија за одбрану теме докторске дисертације (Никола Лазовић, „Ограде и појачивачи у научним радовима на арапском и српском језику“, 4. 10. 2024; Милена Опарница, „Дискурсна анализа маркера жалбе и класификација проблема у корисничким коментарима применом метода обраде природних језика“, 4. 6. 2025) и комисија за оцену и одбрану докторске дисертације (Биљана Рујевић, „Речници у дигиталном добу – информатичка подршка за српски језик“, 31. 8. 2022; Ненад Крцић, „Језичко-стилске одлике критичко-полемичког дискурса у савременом српском језику (на материјалу филолошких текстова“, 26. 6. 2023).

Од септембра 2020. члан је (и заменик председника) Статутарне комисије Филолошког факултета. Од 5. 4. 2021. обавља дужност продекана за наставу Филолошког факултета, у ком својству је по функцији члан Већа докторских студија и Комисије за праћење и унапређење квалитета наставе.

2. Библиографија

Од последњег избора у звање доцента кандидат је објавио следеће радове:

1. „О семантици и функционалности предлошког израза у *вези (са)*“, *Јужнословенски филолог*, LXXXI/1, 2025, стр. 95–112. (М23)
2. „Семантика и граматичка својства везника у Даничићевом *Рјечнику из књижевних старина српских*“, [у књизи] *Научни састанак слависта у Вукове дане 55/1* (зборник радова, ур. Александар Милановић), Београд: Међународни славистички центар, Филолошки факултет (у штампи; потврда о прихватању у прилогу). (М33)

3. Приказ и оцена радова

3.1. У раду „О семантици и функционалности предлошког израза у *вези (с(а))* у савременом српском језику“ Ј. Чудомировић најпре даје преглед граматичке и нормативистичке литературе о предлошком изразу којим се бави. Затим испитује употребу тог израза у савременој језичкој грађи; корпус сачињају 274 примера из *srWaC*-а и других извора са интернета, а у самом раду аутор наводи, и минуциозно анализира, њих 38.

Ј. Чудомировић најпре даје основну слику о синтаксичкој дистрибуцији проучаваног израза: конструкција са тим изразом далеко најчешће се појављује као зависни члан синтагме чији је центар именица или, знатно ређе, заменица с именичком вредношћу; јављају се и примери у којима конструкција с тим изразом модификује глагол, а врло мало има оних у којима модификује придев. Та конструкција се јавља и као конектор, када је по правилу на почетку реченице, типично у облику *у вези с тим* (или *с тим у вези*). Кандидат региструје и примере у којима именица *веза* задржава и своје лексичко значење и свој синтаксички потенцијал, тј. у којима се израз с том именицом није потпуно конвенционализовао.

Даље се кандидат усмерава на семантику тих конструкција. Констатује да оне увек изражавају одређену врсту односа између два појма, које назива основни појам и повезани појам, а затим се бави тачном природом тог односа. Уочава да, за разлику од предлога и предлошких израза чије је основно значење узрочно, условно или циљно, израз *у вези* „подразумева посреднији и/или индиректнији однос“, и констатује да је компонента посредности „битан семантички елемент“ тог израза.

У оквиру семантичке анализе тог израза нарочито се усредсређује на случајеве његове „нефункционалне употребе“, кад је употребљен тамо где би били прикладнији други предлози или предлошки изрази: уместо *подаци у вези са стечајним поступком* прикладније решење би било *подаци о стечајном поступку*. Подесније алтернативе обухватају конструкције *поводом* + ген., *за* + ак., ген. без предлога, *с* + инстр., *на* + ак. Таква нефункционална употреба израза *у вези* може се приметити чак у четвртини проучаваног корпуса.

Ј. Чудомировић поставља питање шта мотивише тако нефункционално ширење употребе предлошког израза *у вези*. Сматра да постоје два кључна фактора. Први је тај што је семантика израза *у вези* врло уопштена, неодређена: „[н]ачелно, кад год су две

ствари, појаве, појма у било каквом односу, тај однос се може означити као некаква *веза*“, и та неодређеност израза у *вези* „чини га привидно добрим избором и у многим случајевима где он то заправо није“. „[А]утор који не може или не жели да се удуби у оно што пише, да уложи напор и време да домисли шта тачно жели да саопшти и како је најбоље да то учини, кад год треба изразити однос који у себи има елементе узрочности/условљености, тицања, блискости, сличности или садржавања има на располагању универзално решење које на први поглед не делује неприхватљиво, иако у многим случајевима пажљивија анализа показује да је нефункционално.“

Други фактор је тај што се израз у *вези* често налази у облицима дискурса који стварају стручњаци и образована популација, па се одатле шири и у друге домене употребе, „где доноси утисак озбиљности, формалности и учености“. Ј. Чудомировић закључује да је реч о „типичном средству бирократизације језика“.

У закључку се кандидат осврће на стандарднојезичку норму у *вези* с проучаваним изразом. Наиме, нормативни приручници разматрају само форму тог израза, забрањујући варијанту у *вези* + ген. и дозвољавајући само у *вези с(а)* + инстр. Међутим, с тим изразом „постоји много озбиљнији проблем од његове форме“, а то су „бројни примери његове нефункционалне употребе, којим се исказ чини непотребно уопштеним и неодређеним и неретко оставља недоумицу о томе шта се тачно жели саопштити“.

3.2. У раду „Семантика и граматичка својства везника у Даничићевом Рјечнику из књижевних старина српских“ Ј. Чудомировић настоји да реконструише Даничићеве погледе на везнике као класу речи и његову граматичку терминологију у *вези* са сложеном реченицом и описом улоге везника. У ту сврху он анализира обраду везника и других субординатора зависних реченица, као и напоредних везника и других координатора, у Даничићевом *Рјечнику из књижевних старина српских*. У питању је петнаестак координатора и педесетак субординатора.

Кандидат се у реконструкцији Даничићевих погледа морао ослонити на коментаре које Даничић даје о појединим значењима, будући да у *Рјечнику* значења везника Даничић не описује дефиницијама, нити користи граматичке квалификаторе.

Аутор закључује да Даничић чини следеће:

„1) јасно разликује везнике као класу речи, од субординаторске улоге које могу имати заменице и заменички прилози, код којих готово никад не говори о ’везивању реченица’, што је у опису функције везника готово неизоставна формулација; оваква методолошка ригорозност упадљиво одступа од великог шаренила у третману везника које влада у граматицама савременог језика;

2) кад је реч о синтаксичкој терминологији, доследно користи термине *главна* и *уметнута реченица*, али, чини се, пре свега за допунске зависне реченице, а ређе и за адвербијалне; о евентуалним разлозима за овакав поступак и његовим теоријским импликацијама тешко је доносити чврсте закључке, али свакако треба приметити да Даничићева методолошка ригорозност битно одудара од потпуног шаренила које влада у третману везника у граматицама савременог језика Даничићевог доба;

3) користи термин *сложена реченица*, али, по свему судећи, само у значењу ’зависноложена реченица’;

4) коришћењем термина *значење* и *посао* начелно разликује семантику од граматичке функције везника, премда их у неким случајевима користи тако да се могу међусобно замењивати;

5) у опису семантике везника доследно настоји да одреди однос секундарних значења према примарном, тако што ће га идентификовати с њим или извести из њега;

6) у анализи појединих везника, као што је нпр. везник а, антиципира решења до којих ће дескриптивна граматика савременог језика доћи знатно касније;

7) граматичке разлике између појединих значења унутар исте одреднице често сигнализира употребом црте.“

3.3. Своја истраживања др Јован Чудомировић је спровео темељито, на обимном и релевантном корпусу, наводећи и коментаришући одговарајућу литературу. Његова минуциозна анализа и у овим радовима сведочи о његовој акрибичности, изоштреном језичком осећању и изванредном чулу за семантичке нијансе, а и о способности да изведе објективне и одмерене закључке. Теме су релевантне за науку о српском језику, а рад из т. 3.1. и за стандарднојезичку норму.

4. Педагошки рад

Др Јован Чудомировић је посвећен наставник, који је редовно на располагању студентима на предавањима, вежбањима и консултацијама. Покренуо је и одржава интернет сајт посвећен предмету *Лингвистика текста и прагматика* (на адреси pragmatika.fil.rs), а одржава и сајт за предмет *Функционални варијетети српског језика* (varijeteti.fil.rs).

У студентским анкетама оцењен је просечном оценом 4,63.

5. Чланство у комисијама

Ј. Чудомировић је био члан следећих комисија:

– за одбрану мастер рада Матије Нешовића, „Англицизми у омладинском жаргону у српском и руском (морфосинтаксички и семантички аспект)“, који је одбрањен 20. 9. 2022;

– за одбрану теме докторске дисертације Николе Лазовића, „Ограде и појачивачи у научним радовима на арапском и српском језику“, 4. 10. 2024;

– за одбрану теме докторске дисертације Милене Опарнице, „Дискурсна анализа маркера жалбе и класификација проблема у корисничким коментарима применом метода обраде природних језика“, 4. 6. 2025;

– за оцену и одбрану докторске дисертације Биљане Рујевић, „Речници у дигиталном добу – информатичка подршка за српски језик“, 31. 8. 2022;

– за оцену и одбрану докторске дисертације Ненада Крцића, „Језичко-стилске одлике критичко-полемичког дискурса у савременом српском језику (на материјалу филолошких текстова)“, 26. IV 2023.

6. Чланство у факултетским телима и организацијама

Од септембра 2020. члан је (и заменик председника) Статутарне комисије Филолошког факултета. Од 5. IV 2021. обавља дужност продекана за наставу Филолошког факултета, у ком својству је по функцији члан Већа докторских студија и Комисије за праћење и унапређење квалитета наставе.

7. Закључно мишљење и предлог Комисије

С обзиром на то да др Јован Чудомировић испуњава услове у погледу броја и квалитета објављених радова, да има одличне резултате у педагошком раду, те да

испуњава и одговарајуће изборне услове, Комисија са задовољством **предлаже Већу** да др Јована Чудомировића поново изабере у звање доцента за ужу научну област Српски језик (предмет Савремени српски језик).

Београд, 12. 1. 2026.

др Душка Кликовац, редовни професор

др Весна Ломпар, ванредни професор

др Александра Марковић,
виши научни сарадник